

การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เลือกก่อสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development Of Supplementary Course On Creation Of Sedge Mats In Occupations And Technology Learning Area For Grade 9 Students.

ฤทัยรัตน์ ชัยสงศ์¹⁾ และ ศิริพงษ์ เพียศิริ²⁾

Ruthairat Chaisong¹⁾ and Siribhong Bhasiri²⁾

¹⁾ นักศึกษาลัทธิศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master's Degree Student in Education, Department of Curriculum and Instruction,

Faculty of Education, Khon Kaen University

²⁾ อาจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Lecturer, Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เลือกก่อสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเลือกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) ให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป 3) ศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 4) ให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานระดับดีขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป และ 4) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) และใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Malcolm Skilbeck กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนยางหล่อวิทยาเขต สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 19 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 33 คน ใช้การทดลองกลุ่มเดียวด้วยการทดสอบหลังเรียนเท่านั้น (One – Shot Case Study) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ 1) เครื่องมือเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน และศึกษาความต้องการพัฒนาหลักสูตรของผู้เกี่ยวข้อง 2) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้และประเมินหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เลือกก่อสร้างสรรค์ มีผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่าง 0.67 – 1.00 2) นักเรียนมีความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเลือกอยู่ในระดับดีมาก มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.79 และมีนักเรียน

ที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 96.97 3) นักเรียนมีความสามารถในการทำโครงการอยู่ในระดับดีมาก และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 และ 4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน ความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน เลือก

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop the supplementary course on making creative mats in the learning area of occupations and technology for grade 9 students, 2) to study the competency of grade 9 students in making products from mats with average value = 80 %, and there were students passing criterion 80%, 3) to study the competency of grade 9 students in doing project work with average value = 80 %, and there were students passing criterion 80%, and 4) to study the student satisfaction of instruction in the selective course on making creative mats in the learning area of occupations and technology for grade 9 students. The research design of this study was Research and Development (R&D). The target group consisted of 33 grade 9 students studying in the first semester of the 2014 academic year at Yanglor Wittayakarn School, Secondary Educational Service Area Office 19. The research was One - shot case study design. The instruments using in this study were 1) a questionnaire and a check list for studying the context, current situation and needs, 2) the questionnaires with Index Objective Congruence (IOC), and 3) sets of learning achievement evaluation. The research findings found that: 1) Using IOC index formula for content analysis of the selective course on making creative mats in the learning area of occupations and technology for grade 9 students by 3 experts, the index of IOC of was 0.67-1.00. 2) The competency of grade 9 students in making products from mats was at the "Very Good" level or 88.79 % and there were students passing criterion 96.97%. 3) Students' understanding and competency for doing a project work was at the "Very Good" level there were students passing criterion 100%. And 4) The student satisfaction of instruction was divided into 3 aspects; 1) the learning atmosphere, 2) the learning activities, and 3) the value and usefulness. The results of the study indicated that: students satisfied the value and usefulness.

Keyword: The Development of Supplementary Course Project Based learning Competency of Students in Making Products, Mats

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545 และฉบับที่ 3 พ.ศ. 2553 ในมาตรา 6 กำหนดไว้ว่าการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มาตรา 8 ได้กำหนดให้การจัดการศึกษาดำเนินการสำคัญ ดังนี้ 1) เป็นการจัดการศึกษาตลอดชีวิต 2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และในมาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการและประยุกต์ความรู้มาใช้ในการจัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำเป็น คิดเป็น จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นทุกเวลา สถานที่ที่มีการประสานความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง บุคคล ในชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ และมาตรา 27 ระบุว่าคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่ในการกำหนดหลักสูตรแกนกลาง โดยให้สถานศึกษามีหน้าที่ในการจัดสาระของหลักสูตรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียนเพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคมและประเทศชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาขึ้น เพื่อส่งเสริมความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ [1]

โรงเรียนยางหล่อวิทยาคาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ตำบลยางหล่อ อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดหนองบัวลำภู มีการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย มีหมู่บ้านในเขตพื้นที่บริการ 15 หมู่บ้าน มีนักเรียนจำนวน 528 คน (ข้อมูล ณ วันที่ 10

มิถุนายน 2557) ตั้งอยู่บนที่ราบส่วนใหญ่ เหมาะแก่การเจริญเติบโตของต้นกก ซึ่งมีอยู่เป็นจำนวนมาก ทั้งที่เกิดเองตามธรรมชาติและชาวบ้านทำนากร ชาวบ้านนิยมทอเสื่อกกไว้ใช้ในครัวเรือน และจำหน่ายเป็นรายได้เสริม อีกทั้งในปีการศึกษา 2554 โรงเรียนยางหล่อวิทยาคารเข้าร่วมการประกวดบทความเพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นรักษาสืบสานวัฒนธรรม ซึ่งเป็นกิจกรรมการประกวดที่จัดขึ้นโดยวุฒิสภา ภายใต้โครงการเฉลิมพระเกียรติฯ 80 พรรษา มหาราชินี เยาวชน สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นรักษาสืบสานวัฒนธรรม โดยจัดประกวดการเขียนบทความเกี่ยวกับการ สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่นและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นการประกวดโครงงาน/ผลงาน ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการสืบสานวัฒนธรรม อันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ โดยคำนึงถึงการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เนื้อหาเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ดำเนินการอยู่แล้วหรือเป็นเรื่องที่ริเริ่มใหม่ เพื่อร่วมเฉลิมพระเกียรติเนื่องในโอกาสที่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงเจริญพระชนมพรรษาครบ 80 พรรษา ในวันที่ 12 สิงหาคม 2555 และได้รับ การคัดเลือกให้เป็นตัวแทนของ จังหวัดหนองบัวลำภู ให้เข้ารับรางวัลร่วมกับตัวแทนจากจังหวัดอื่นๆ อีก 70 โรงเรียนและชุมชน ณ อาคารรัฐสภา ซึ่งผลงานจาก การประกวดครั้งนี้ได้รับการรวบรวมเป็นหนังสือถวายแด่สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถในลำดับต่อมา [2]

จากสภาพปัญหาและความจำเป็นข้างต้น อีกทั้งต้องการให้เกิดความต่อเนื่องยั่งยืนของการดำเนินงานเพื่อสืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น และสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาด้านการพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตรทางการศึกษา ทำให้ผู้วิจัยสนใจพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสืออภิสรรค์กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยได้ศึกษาเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

และใช้รูปแบบการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) [3] เป็นกระบวนการวิจัยโดยในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรได้ผสมผสานกับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของ Malcolm Skilbeck [4] ซึ่งแบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์ (Analyze the situation) ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์ (Define Objectives) ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการจัดการเรียนการสอน (Design the teaching learning programme) ซึ่งรูปแบบการจัด การเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project Based Learning) [5] ขั้นตอนที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้ (Interpret and implement the programme) และขั้นตอนที่ 5 การประเมินการเรียนรู้ และการประเมินผลหลักสูตร (Assess and evaluate) [6] ทั้งนี้ ผู้วิจัยคาดหวังว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผ่านการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสือออกสร้างสรรค์ จะเกิดความภาคภูมิใจรักในท้องถิ่นของตนเอง รู้จักนำทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้ให้เกิดประโยชน์ เป็นการสร้างพื้นฐานในการประกอบอาชีพให้แก่นักเรียน อันนำไปสู่การสร้างงาน และสร้างรายได้ ตลอดจนเป็นการอนุรักษ์และสืบทอดเอกลักษณ์ท้องถิ่นให้คงอยู่สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสือออกสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเสือออกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป
3. เพื่อศึกษาความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยไม่น้อยกว่าระดับดี และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป

4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสือออกสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม** หมายถึง มวลประสบการณ์ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามแนวทางการจัดเนื้อหาวิชา และสอดคล้องกับเนื้อหาสาระของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี สาระที่ 1 การดำรงชีวิตและครอบครัว และสาระที่ 4 การอาชีพ ที่เป็นเอกสารหลักสูตร ประกอบด้วย จุดหมาย เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ วิธีการสอน สื่อการเรียนรู้ และกระบวนการประเมินผล ที่จัดให้ผู้เรียนได้เกิดความรู้ ความเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน วิธีชีวิตชุมชน ต้นกกในท้องถิ่น การทอเสือก และ การเพิ่มมูลค่าด้วยการนำเสือกมาผลิตเป็นชิ้นงาน ซึ่งหลักสูตรประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของ ผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ ที่ประกอบด้วยมาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ สื่อและแหล่งเรียนรู้ การวัดและประเมินผล จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ได้แก่
 - 1) ต้นกก
 - 2) การทอเสือกด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 3) เทคโนโลยีการออกแบบ เพื่อสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเสือก
 - 4) การสร้างอาชีพจากภูมิปัญญาท้องถิ่น
2. **รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร** หมายถึง รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของ Skilbeck (1984) การพัฒนาหลักสูตรโดยโรงเรียนเป็นผู้พัฒนาเอง (School-based curriculum development: SBCE) เป็นวิธีการที่สามารถนำไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับความเป็นจริงได้ การวิเคราะห์องค์ประกอบต่างๆ ที่เป็นปรากฏการณ์ของสังคมแต่ละแห่ง ซึ่งมีความแตกต่างกัน ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่

- ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์สถานการณ์
- ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดวัตถุประสงค์
- ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการจัดการเรียนการสอน
- ขั้นตอนที่ 4 การนำหลักสูตรไปใช้
- ขั้นตอนที่ 5 การประเมินการเรียนรู้และการประเมินผลหลักสูตร

3. ความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเล็อกก หมายถึง ความสามารถในการผลิตหรือสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเล็อกก โดยการนำเล็อกกมาสร้างเป็นชิ้นงานอื่น เพื่อเพิ่มมูลค่า และคุณค่าให้แก่เล็อกกยิ่งขึ้น เช่น การผลิตเป็นกระเป๋าสะพายสำหรับสตรี กระเป๋าใส่เอกสาร กล่องกระดาษชำระ เป็นต้น นักเรียนจะสามารถพัฒนาความสามารถในการผลิตชิ้นงานได้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงาน ซึ่งมีการประเมินการให้คะแนนแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยมีอัตราส่วนคะแนนรวม 3 ด้านคิดเป็นร้อยละ 80 ของคะแนนเพื่อการพิจารณาคัดเลือกผลการเรียนของนักเรียนในรายวิชานี้ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ได้แก่ การวางแผนการทำงาน การดำเนินงานตามขั้นตอน การเตรียมวัสดุอุปกรณ์ การลงมือปฏิบัติงาน การใช้วัสดุอย่างคุ้มค่า การจัดเก็บวัสดุอุปกรณ์การปฏิบัติงาน ให้แล้วเสร็จทันกำหนด และกระบวนการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเล็อกกจนได้ชิ้นงานที่เสร็จสมบูรณ์ เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบวัดกระบวนการปฏิบัติงาน

2) ด้านผลงาน ได้แก่ ความสมบูรณ์ของชิ้นงาน การนำมาใช้ประโยชน์ ความสวยงาม รูปทรงทันสมัย และความคุ้มค่าของชิ้นงาน เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบประเมินผลงาน/ชิ้นงานนักเรียน

3) ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ ผลการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เมื่อสิ้นสุดการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เล็อกกสร้างสรรค์

4. การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) หมายถึง การใช้กระบวนการที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนเป็นผู้ดำเนินการในการจัดทำโครงงาน โดยมีครูเป็นที่ปรึกษา ซึ่งเป็นรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนมีโอกาสลงมือปฏิบัติจริง เพื่อสืบเสาะหาความรู้ เข้าใจกระบวนการในการแสวงหาความรู้โดยมีขั้นตอน ดังนี้ 1) การเลือกเรื่องที่จะให้นักเรียนทำโครงงาน 2) การออกแบบการทำงาน 3) การลงมือทำโครงงาน 4) การเขียนรายงาน 5) การนำเสนอโครงงาน และ 6) การวัดผลประเมินผล

5. ความสามารถในการทำโครงงาน ได้แก่ ผลการปฏิบัติกิจกรรมของนักเรียนในการทำโครงงานประเภทสิ่งประดิษฐ์ [7] วัดได้จากแบบประเมินความสามารถในการทำโครงงานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีเกณฑ์การให้คะแนนแบบมาตราประเมินค่าโดยพิจารณาใน 3 ด้าน ได้แก่ 1) การวางแผนการทำงาน 2) กระบวนการทำงาน และ 3) การนำเสนอ ซึ่งคะแนนส่วนนี้คิดเป็นร้อยละ 20 ของคะแนนเพื่อการพิจารณาคัดเลือกผลการเรียนของนักเรียนรายวิชา เล็อกกสร้างสรรค์

6. ความพึงพอใจของนักเรียน หมายถึง ความรู้สึกที่เป็นการยอมรับ ความรู้สึกชอบ ความรู้สึกที่ยินดีของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบโครงงานตามโครงสร้างเนื้อหาของหลักสูตรที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น เก็บข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นลักษณะการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 4 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (R_1): การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
- ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (D_1): การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (R_2): การนำหลักสูตรไปใช้
กับกลุ่มเป้าหมาย

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D_2): การประเมินผลและ
ปรับปรุงหลักสูตร

2. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัย คือ นักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนยางหล่อวิทยาคาร สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19
ตำบลยางหล่อ อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู
ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 33 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1) ตัวแปรต้น

- หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เลือก
สร้างสรรค์

- การจัดการเรียนรู้แบบโครงงาน

2) ตัวแปรตาม

- ความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงาน

- ความสามารถในการทำโครงงาน

- ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการ
เรียนรู้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

1) เครื่องมือเพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน
และศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของ
ผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และแบบสอบถาม

2) เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ
หลักสูตร ได้แก่ แบบตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตร
ฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ (หาค่าดัชนีความสอดคล้อง)

3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการ
เรียนรู้และประเมินหลักสูตร ได้แก่ 1) หลักสูตรรายวิชา
เพิ่มเติม เรื่อง เลือกสร้างสรรค์ จำนวน 4 หน่วยการ
เรียนรู้ รวมเป็น 12 แผนการจัดการเรียนรู้ (40 ชั่วโมง)
2) แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นข้อสอบแบบ
ปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 40 ข้อ 3) แบบ
ประเมินผลงานชิ้นงานนักเรียน โดยกำหนดเกณฑ์การ
ให้คะแนนความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจาก
เลือก 4 ระดับ 4) แบบวัดกระบวนการปฏิบัติงาน
5) แบบประเมินความสามารถในการทำโครงงาน

แบบมาตรฐานประเมินค่า และ 6) แบบประเมินความพึง
พอใจของนักเรียน แบบมาตรฐานประเมินค่า 5 ระดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

ข้อมูลจากการสอบถามความ
ต้องการในการพัฒนาหลักสูตร และข้อมูลจากการวัด
ทักษะการปฏิบัติงาน วัดความสามารถในการทำโครง
งาน ทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเมิน
ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้
ตามหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เลือกสร้างสรรค์
ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการคำนวณหาค่าเฉลี่ย
($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละ
(Percentage) แล้วนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่
กำหนดไว้ [7]

2) การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

นำข้อมูลจากการตอบแบบสอบถาม
ความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรของผู้ที่เกี่ยวข้อง
ในตอนที่ 3 ของแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์
ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด และแบบประเมินความ
พึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตาม
หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม มาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และ
เสนอข้อมูลเป็นความเรียง

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. สรุปผลการวิจัย

1) หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เลือก
สร้างสรรค์ มีผลการประเมินคุณภาพของหลักสูตร
โดยผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC)
ระหว่าง 0.67 – 1.00

2) นักเรียนมีความสามารถในการ
สร้างสรรค์ชิ้นงานจากเลือกอยู่ในระดับดีมาก
มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 88.79 และมีนักเรียนที่ผ่าน
เกณฑ์ร้อยละ 96.97

3) นักเรียนมีความสามารถในการทำโครง
งานอยู่ในระดับดีมาก และมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์
ร้อยละ 100

4) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมากที่สุด

2. อภิปรายผลการวิจัย

1) ผลการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสื่อกกสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา ไตรวรรณธรรม [8] และ คันคร คงยืน [9] หลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสื่อกกสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ การงานอาชีพและเทคโนโลยี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีความสอดคล้องเหมาะสมกับนโยบายการศึกษาของชาติ สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เป็นหลักสูตรที่ดี มีคุณภาพ และสามารถนำไปใช้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายได้ โดยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสื่อกกสร้างสรรค์ มีองค์ประกอบที่สำคัญของหลักสูตร คือ ความมุ่งหมาย เนื้อหาวิชา การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ซึ่ง อ้าง บัวศรี [10] สุมณ อมรวิวัฒน์ [11] Taba [12] และ Saylor and Alexander [13] ได้กำหนดไว้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผลการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้

2) ผลการศึกษาความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเสื่อกกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนทั้งสิ้น 33 คน ซึ่งมีคะแนนด้านกระบวนการปฏิบัติงานเต็ม 44 คะแนน และคะแนนด้านผลงานเต็ม 16 คะแนน รวมคะแนนในส่วนนี้ทั้งสิ้น 60 คะแนน โดยมีผู้ที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 59 คะแนน และมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เท่ากับ 98.33 ส่วนคะแนนต่ำสุดคือ 47 คะแนน คิดเป็นคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 เท่ากับ 78.33 แต่ในภาพรวมของคะแนนทั้งหมด มีคะแนนเฉลี่ย 53.45

คิดเป็นคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 80 เท่ากับ 88.79 โดยมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3.03 และนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 96.97 ประกอบกับผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทาง การเรียนของนักเรียนรายบุคคล พบว่า นักเรียนทั้งสิ้น 33 คน มีคะแนนทดสอบหลังเรียน เฉลี่ย 32.58 คะแนน โดยผู้ที่ได้คะแนนสูงสุด คือ 38 คะแนน และคะแนนต่ำที่สุด 27 คะแนน นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการผลิตชิ้นงานสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ระบุให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ 80 (เฉลี่ยร้อยละ 88.79) และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป ซึ่งมีนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์สูงกว่าที่กำหนด (เฉลี่ยร้อยละ 96.97) ซึ่งสอดคล้องกับ รัตนา ไตรวรรณธรรม, ประภาพรณ ไชมาลา [14] และรุ่งเรือง ราชมณี [15] สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานจากเสื่อกก และมีจำนวนผู้ผ่านเกณฑ์การประเมินร้อยละ 80 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

3) ผลการศึกษาความสามารถในการทำโครงการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมในทุกด้านอยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X} = 2.68$, S.D. = 0.33) เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ความสามารถด้านการวางแผนการทำงาน ($\bar{X} = 2.80$, S.D. = 0.25) ความสามารถด้านกระบวนการทำงาน ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.38) และความสามารถด้านการนำเสนอ ($\bar{X} = 2.60$, S.D. = 0.42) เป็นลำดับสุดท้าย ซึ่งสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบโครงการสามารถพัฒนาผู้เรียนทั้งในการศึกษาข้อมูลและผู้เรียนมีความสนใจ และด้านความรู้เกี่ยวกับกระบวนการสืบเสาะ หรือแสวงหาความรู้ตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบโครงการ เพราะตลอดขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะ มีการคิดอย่างเป็นระบบ และเข้าใจกระบวนการในการ

แสวงหาความรู้อย่างชัดเจน ซึ่งสิ่งที่ผู้เรียนได้รับรู้ย่อมเป็นความรู้ที่คงทน และสามารถประยุกต์ใช้ในการเรียนในรายวิชาอื่น หรือในการดำรงชีวิตได้ด้วย และบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ว่า ให้นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการสร้างสรรค์ชิ้นงานระดับดีขึ้น และ มีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป เพราะจากการประเมินความสามารถในการทำโครงงานของนักเรียน พบว่า นักเรียนทุกกลุ่มมีผลการประเมินอยู่ในระดับดีมาก และมีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 100 ซึ่งสอดคล้องกับ ธัญดา ไตรวนาธรรม และประภาพรณ ไซมาลา [14]

4) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสืออกกสร้างสรรค์ ในด้านประโยชน์ที่ได้รับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.56) รองลงมาได้แก่ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.58) และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.66) ตามลำดับ ซึ่งแสดงให้เห็นว่า นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาที่ได้รับ และเข้าใจถึงประโยชน์จากการเรียนรู้ตามกระบวนการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตรอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และด้านบรรยากาศการเรียนรู้ ซึ่งเป็นความพึงพอใจที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย สอดคล้องกับผลการศึกษาความพึงพอใจและความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการพัฒนาหลักสูตรของ จริยา ศรีเพชร ([16] ธัญดา ไตรวนาธรรม ประภาพรณ ไซมาลา และสุริยง ดลประสพ [17])

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
 - 1) ควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้มีส่วนร่วม เพราะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนมีความสนใจตั้งใจเรียนมากขึ้น
 - 2) ควรให้นักเรียนได้เรียนรู้การสร้างสรรค์ชิ้นงานจากสื่อในรูปแบบอื่นๆ เพิ่มเติม

3) ในการจัดกิจกรรมทุกครั้ง ครูควรเก็บข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียนทั้งในกระบวนการกลุ่ม และรายบุคคล เพราะจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้ครูสามารถนำข้อมูลมาปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้นได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรใช้เทคนิคการจัดการเรียนรู้แบบอื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบผลการเรียนรู้ว่ามีการพัฒนาความรู้ความสามารถ และทักษะของผู้เรียนได้แตกต่างกันหรือไม่

2) ควรพัฒนานักเรียนกลุ่มที่ผ่านการเรียนรู้ด้วยหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง เสืออกกสร้างสรรค์ ได้มีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้หรือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้แก่แก่นักเรียนรุ่นต่อไป

3) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติมในสาระการเรียนรู้อื่นด้วย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาจาก ดร.ศิริพงษ์ เพียศิริ ขอขอบพระคุณที่กรุณาให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงแก้ไขงานวิจัยให้มีความถูกต้องและสมบูรณ์ มากยิ่งขึ้น ขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญที่ได้ตรวจสอบพิจารณาความถูกต้องเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนยางหล่อวิทยาคาร ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยในการทำทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลในการทำวิจัยทำให้การวิจัยครั้งนี้ประสบความสำเร็จบรรลุตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- [1] กระทรวงศึกษาธิการ. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว. 2542.
- [2] โรงเรียนยางหล่อวิทยาคาร. รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี 2556. [ม.ป.ท]. 2556.

- [3] รัตน์ บัณฑิต. การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. พิษณุโลก: สำนักพิมพ์บัวกราฟฟิค. 2556.
- [4] Skilbeck, Malcom. School based Curriculum Development. London: Harper & Row. 1984.
- [5] ทิศนา ขัมมณี. ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545.
- [6] ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์. การพัฒนาหลักสูตร: หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: อลีนเพลส. 2539.
- [7] บุญชม ศรีสะอาด. การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น. 2533.
- [8] ธัญดา ไตรวนารม. การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากเศษผ้าสู่งานอาชีพ ตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2552.
- [9] คันสร คงเย็น. การวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสมรรถนะหัวหน้าศูนย์ป่มเพาะ อาชีวศึกษาในวิทยาลัยสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล. 2553.
- [10] อารัง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร: การออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา. 2532.
- [11] สุนน อมรวิวัฒน์. สมบัติพิพธ์ของการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2533.
- [12] Taba, H. Curriculum Development : Theory and Practice. New York : Harcourt Brace & World. 1962.
- [13] Saylor, J.Galen and Alexander, William M. Planning Curriculum for Schools. New York: Holt, Rinehart and Winston. 1974.
- [14] ประภาพรรณ ไช้มาลา. การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำขนมนางเล็ด กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยีของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 2554.
- [15] รุ่งเรือง ราชมณี. การวิจัยแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การออกแบบลายผ้ามัดหมี่ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทยใส่บ้านโนนจาน จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. 2553.
- [16] จริญญา ศรีเพชร. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง คลองมหาสวัสดิ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. 2550.
- [17] สุริยง ดลประสพ. การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาเพิ่มเติม เรื่อง การออกแบบบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มมูลค่าเครื่องดื่มสมุนไพร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร. 2555.